

The Relationship Between Individual Values and Identity Fusion in the Context of a Full-Scale Invasion: The Case of Ukraine

UDC 316.752

DOI: <https://doi.org/10.15421/172680>**Halimov Edem**Ph.D. Student, <https://orcid.org/0009-0000-8055-2267>, e.galimov@ukma.edu.ua

National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine)

Abstract

Relevance. The article examines the mechanisms of consolidation of Ukrainian society during a full-scale invasion. The concept of identity fusion is used, which has explanatory potential when considering extreme behavior. This construct provides additional understanding of social processes when the boundary between the personal "I" and the social group disappears. The value basis of identity fusion remains little studied in Ukraine, and the degree of its universality across different socio-demographic groups remains unknown, which makes this work relevant.

The purpose of the study is to conduct an analysis of identity fusion among the population of Ukraine, which includes validating the identity fusion scale, determining the structure of fusion among the population of Ukraine, and determining the relationship between fusion and individual values.

Results. The study tested the discriminant validity of the verbal scale of identity fusion in Ukraine. It was determined that identity fusion and social identification are separate constructs. It was also found that the total share of individuals with a fusion level above average is 50%, while the "core" of consolidation (fully fused individuals) makes up 21% of the population. The socio-demographic universality of identity fusion in Ukraine was proven: no statistically significant differences were found in the characteristics of gender, macroregion of residence, and type of settlement. However, it was found that representatives of the older age group demonstrate a higher tendency to fusion compared to young people. It was also found that among individuals who are part of the consolidated core, the values of benevolence and universalism are more pronounced.

Conclusions. Identity fusion is a new construct that has the potential to explain extreme prosocial behavior among the Ukrainian population. This state is characterized by a humanistic foundation on the values of benevolence and universalism, while having a high degree of demographic homogeneity.

Keywords: identity fusion, individual values, social identification, social consolidation, sociology of identity, social stability

Співвідношення індивідуальних цінностей та злиття ідентичності в умовах повномасштабного вторгнення: випадок України

Галімов Едем

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (Київ, Україна)

Анотація.

Актуальність. У статті розглядаються механізми консолідації українського суспільства під час повномасштабного вторгнення. Застосовується концепт злиття ідентичності, який має пояснювальний потенціал при розгляді екстремальної поведінки. Даний конструкт надає додаткове розуміння соціальних процесів, коли межа між особистим «я» та соціальною групою зникають. Ціннісна основа злиття ідентичності залишається малодослідженою в Україні, а також лишається невідомою ступінь його універсальності в розрізі різних соціально-демографічних груп, що зумовлює актуальність даної роботи.

Мета дослідження полягає у проведенні аналізу злиття ідентичності серед населення України, що включає валідацію шкали злиття ідентичності, визначенні структури злиття серед населення України, а також визначенні зв'язку між злиттям і індивідуальними цінностями.

Результати. У межах дослідження була здійснена перевірка дискримінантної валідності вербальної шкали злиття ідентичності в Україні. Визначено, що злиття ідентичності та соціальна ідентифікація є окремими конструктами. Також виявлено, що загальна частка осіб із рівнем злиття вище середнього становить 50%, при цьому «ядро» консолідації (повністю злиті особи) складають 21% населення. Доведено соціально-демографічну універсальність злиття ідентичності в Україні: не виявлено статистично значущих відмінностей за характеристиками статі, макрорегіону проживання та типу населеного пункту. Однак, виявлено, що представники старшої вікової групи демонструють вищу схильність до злиття порівняно з молоддю. Також з'ясовано, що серед індивідів, які є частиною консолідованого ядра, в більшій мірі проявляються цінності доброчливості та універсалізму.

Висновки. Злиття ідентичності є новим конструктом, який має потенціал для пояснення екстремальної просоціальної поведінки серед населення України. Даний стан характеризується гуманістичною основою на цінностях доброчливості та універсалізму, при цьому має високий ступінь демографічної однорідності.

Ключові слова: злиття ідентичності, індивідуальні цінності, соціальна ідентифікація, соціальна консолідація, соціологія ідентичності, соціальна стійкість

Стаття надійшла / Article arrived: 26.01.2026 // Схвалено до друку / Accepted: 27.02.2026 // Підписано до друку / Approved for printing: 04.03.2026

Вступ.

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну спровокувало високий рівень мобілізації населення, який становить особливий інтерес для класичних теорій суспільної консолідації. В умовах загрози екзистенційного рівня українське суспільство демонструє стійкість, яку складно аргументувати раціональними факторами. Виникає необхідність у розумінні соціальних та психологічних механізмів, які перетворюють соціальну групу на єдиний соціальний організм. Теорія соціальної ідентичності (Tajfel & Turner, 1979) надає пояснення груповій солідарності через процеси категоризації. Однак, для пояснення групової солідарності в екстремальних умовах, більш релевантним є конструкт злиття ідентичності. Відповідно до однойменної теорії, злиття є процесом коли межі між особистим та колективним зникають, при цьому особиста агентність продовжує функціонувати і її дія спрямовується на захист цілей групи. Застосування теорії злиття ідентичності до українського контексту стикається з кількома науковими прогалинами. По-перше, шкала злиття ідентичності, яка була застосована у багатьох зонах бойових дій, ще не була перевірена та валідована на великих вибірках в умовах повномасштабної війни в Україні. По-друге, динамічність зміни ситуації в Україні потребує актуального розуміння консолідації. По-третє, залишається відкритим питання щодо природи злиття – чи є воно похідною специфічних індивідуальних пріоритетів чи є універсальною реакцією, яка нівелює ціннісні відмінності (особливо в умовах екзистенційної загрози)? Мета даної статті полягає у поетапному аналізі ідентичності населення України через призму теорії злиття ідентичності та теорії базових людських цінностей. По-перше, здійснюється методологічна перевірка інструментарію для вимірювання злиття в українському контексті. По-друге, визначаються характеристики злиття ідентичності в Україні, виокремлюючи ядро спротиву. По-третє, виявляється зв'язок між базовими людськими цінностями (за методикою PVQ-21) та злиттям для кращого розуміння ціннісної основи механізму злиття.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проблематика ідентичності та впливу відчуття приналежності до соціальних груп на поведінкові моделі залишається одним зі значних завдань у сучасних соціальних науках. Розуміння зв'язку індивіда та групи у соціальній психології переважно базується на основі теорії соціальної ідентичності (Tajfel & Turner, 1979). А. Тейфел та Дж. Тернер аналізували поняття соціальної категоризації – поділу світу на «ми» та «вони». В рамках даної теорії, індивід прагне підтримувати позитивну соціальну ідентичність, що в результаті може призвести до внутрішньогрупового фаворитизму і дискримінації на користь власної групи (Tajfel & Turner, 1979, р.

39). Дана теорія надала значний внесок у розуміння міжгрупових конфліктів, але все ж лишилися наявними значні пояснювальні обмеження. В першу чергу, вони стосуються взаємодії індивідуальної та соціальної ідентичностей. Дж. Тернер у роботі сформулював «гіпотезу деперсоналізації» та «гіпотезу функціонального антагонізму», які зводилися до того, що при активації соціальної ідентичності, особиста ідентичність відходить на другий план (Turner, 1988, р. 49). Вільям Свонн та інші (Swann et al., 2024) розробили нову теорію, яка була названа теорією злиття ідентичності. Її ключова новація полягала у розробці концепту злиття (“fusion”), який описував не просто відчуття приналежності індивіда до групи, а набагато глибший емоційний зв'язок між особистим та соціальним «я», в якому межа між ними зникає. Одна з ключових відмінностей даної теорії від теорії соціальної ідентичності полягає в тому, що дана теорія стверджує, що при процесі злиття як соціальна, так і особиста ідентичність стають взаємозалежними та нерозривними.

Природа концепту злиття ідентичності

Робота над концептом злиття ідентичності було зумовлено аналізом наслідків терористичних актів в США у 2001 році та в Іспанії (вибухи в Мадриді) у 2004 році. Дослідники відзначали потребу у пошуку концепції, яка матиме достатню пояснювальну силу щодо екстремальної прогрупової поведінки, в тому числі готовності прибігати до таких крайніх мір, як самопожертва.

Дослідники стверджують, що злиття будується на «психологічній архітектурі, яка сформована ще в дитинстві» (Swann et al., 2024, с. 14). Автори описують кілька аспектів даної архітектури: теорія прив'язаності щодо здорових стосунків з опікуном; самоверифікація з іншими, які розуміють і підтверджують погляди «зливої» особистості; спільні гени або психологічні характеристики і, найбільш важливе в українському контексті, сильний емоційний досвід, як, наприклад, проживання спільного травматичного досвіду.

Дослідники визначають чотири унікальних принципи злиття ідентичності (Swann & Buhrmester, 2015). Принцип агентної особистості передбачає, що особисте «я» може мотивувати прогрупову поведінку, спрямовуючи особисту діяльність у прогрупові дії. Принцип ідентичності синергії припускає, що особиста та соціальна ідентичність осіб, які мають високий рівень злиття, можуть поєднуватися та мотивувати екстремальну прогрупову поведінку. Принцип реляційних зв'язків визнає, що сильно злиті особи піклуються як про окремих членів групи, так і про абстрактний колектив. З цієї причини сильно злиті особи повинні бути особливо схильні підтримувати жертвування власним життям, щоб врятувати життя окремих членів групи. Принцип безповоротності вказує на те, що як тільки люди стають високо злиті з групою, їхні почуття злиття підтримуватимуться не

лише їхньою відповідністю колективу, але й їхніми особистими «я» та зв'язками з іншими членами групи (Swann & Buhrmester, 2015, с. 54).

Емпіричні дослідження концепту

Концепт злиття ідентичності отримав емпіричне підтвердження у різних контекстах. Як зазначалося вище, одна з ключових цілей концепту злиття ідентичностей – це пояснення екстремальної поведінки. Автори аналізували готовність битися і вмирати за групу в різних контекстах: дії революціонерів у Лівії в 2011 році (Whitehouse et al., 2014), злиття з релігією та підтримку насильницької відплати в Ізраїлі (Fredman et al., 2017), хуліганську поведінку футбольних фанатів в Бразилії та Великій Британії (Newson, 2019), вплив етнорелігійного злиття ідентичності на ескалацію конфліктів в Камеруні (Buhrmester et al., 2022). Загалом, як зазначає Гомез та інші (Gómez et al., 2011, с. 919), дослідники нещодавно надали безліч доказів того, що злиття ідентичності перевершує ідентифікацію у прогнозуванні схильності людей захищати членів групи та підтримувати екстремальну поведінку. Окремої уваги заслуговує робота дослідників (Martel et al., 2021), які фокусувалися на трьох потенційних конструктах, що могли б пояснити таку поведінку – сакральні цінності, моральні вподобання та злиття ідентичності. Дані дослідження стосувалися права на зброю та права на аборт, проводилися в США та Іспанії. В результаті було визначено, що усі три конструкти були значущими предикторами готовності до самопожертви, однак, при розгляді їх окремо, злиття ідентичності виявлялося найсильнішим.

Просоціальний аспект концепту злиття ідентичності

Більшість робіт, які стосуються концепту злиття ідентичності фокусуються на екстремальній поведінці, з окремим фокусом на екстремістському аспекті. Водночас, існують також роботи в яких злиття ідентичності пов'язується з більш доброякісними формами прогрупової поведінки, такими як пожертвування коштів нужденним членам групи, надання взаємної допомоги, готовність витратити особисті ресурси на підтримку групи. Як зазначають дослідники (Swann et al., 2010) просоціальний аспект злиття ідентичності полягає у тому, що при взаємодії особистої агентності та групових інтересів можуть виникати екстремальні форми допоміжної поведінки та готовність до самопожертви.

Дж. Клейн та Б. Бастіан також висловили критику традиційному погляду на злиття ідентичності як на драйвер виключно екстремістської поведінки. Автори стверджують, що злиття і, відповідно, готовність битися або вбивати за власну групу проявляється в контексті того, як сприймається загроза. Відповідно, агресія може бути спрямована суто на джерело загрози (а не на будь-кого) і при цьому проходить фільтр цінностей та норм групи (Klein & Bastian, 2023, с. 2).

Дослідження злиття ідентичності в Україні

Концепт злиття ідентичності є мало дослідженим в Україні, хоча деякі дослідження вже проводилися. Так, наприклад, Гомез та інші дослідники проводили кілька досліджень в Україні і виявили, що злиття ідентичності справді прогнозує готовність до боротьби. Результати також продемонстрували, що механізм працює як для захисту країни, так і для захисту базових цінностей – демократії та свободи (Gómez et al., 2023, с. 8). Один з висновків авторів стосувався того, що готовність до жертвовної поведінки залежить від відчуття злиття, оцінки «духовної міці» та довіри до співвітчизників. Автори довели, що нематеріальні чинники є ключовими факторами, що визначають стійкість українців в умовах тривалого збройного конфлікту. Також Баутіста та інші (Bautista et al., 2025) визначили, що середні значення показника злиття ідентичності збільшилися саме тоді, коли почалося повномасштабне вторгнення, але пізніше дещо зменшилися. Ця тенденція була повторена для злиття з цінністю, демократією.

Отже, концепт злиття ідентичності пропонує оновлений підхід до розуміння екстремальної поведінки. На відміну від класичної теорії соціальної ідентифікації, даний концепт обґрунтовує стан глибокого зв'язку між особистим «я» та колективним. Аналіз попередніх досліджень свідчить про тенденцію до зміни фокусу – від вивчення злиття ідентичності в контексті розуміння екстремістської поведінки до аналізу його ролі в поясненні просоціальної поведінки. Перші емпіричні розвідки демонструють, що концепт є релевантним для українського контексту та має прогностичну силу для пояснення готовності до боротьби та захисту демократичних цінностей. Водночас, лишається малодослідженим структура злиття ідентичності в Україні та зв'язок злиття з індивідуальними цінностями.

Задачі та гіпотези дослідження.

Дане дослідження спрямоване на вивчення природи соціальної консолідації в Україні через призму теорії злиття ідентичності та вивченні зв'язку цього концепту з індивідуальними цінностями. Відповідно, були сформульовані наступні дослідницькі завдання:

1. Здійснити перевірку дискримінантної валідності шкали злиття ідентичності на українській вибірці;
2. Визначити структуру населення за рівнем інтенсивності їхнього зв'язку з країною (рівня злиття ідентичності);
3. Визначити ступінь універсальності злиття ідентичності в розрізі ключових соціодемографічних груп (стать, вік, регіон, тип поселення);
4. Дослідити зв'язок між рівнем злиття ідентичності та ієрархію індивідуальних цінностей за моделлю Ш. Шварца.

Відповідно до вищезазначених задач, були сформульовані наступні гіпотези дослідження:

H1: Злиття ідентичності є окремим психологічним

конструктом, який має дискримінанту валідність від класичної соціальної ідентифікації на українській вибірці.

H2: Злиття ідентичності має універсальний характер, що проявляється у відсутності значущих відмінностей за такими характеристиками як стать, вік, регіон проживання та тип населеного пункту.

H3: Високий рівень злиття ідентичності позитивно пов'язаний із пріоритетністю цінностей Орієнтації на інших (Доброзичливості та Універсалізму), що відображає просоціальний характер злиття ідентичності в Україні.

Вибірка та процедура збору даних.

Емпіричною основою для дослідження виступили результати онлайн-опитування, яке проводилося з використанням онлайн-панелі Info Sapiens. Вибірка дослідження складала доросле населення України (18 років і старше), яке має доступ до інтернету. Збір даних здійснювався впродовж жовтня-листопада 2025 року. Загальна вибірка дослідження складала 1035 респондентів. Відбір учасників дослідження здійснювався за підходом квотного дизайну, з врахуванням основних демографічних характеристик: статі, віку, макрорегіону проживання та типу (розміру) населеного пункту. Під час опитування збиралася інформація щодо поточного місця проживання респондентів, а також щодо місця проживання до початку повномасштабного вторгнення. У дослідженні було застосовано процедуру статистичного зважування: коефіцієнти зважування розраховувалися за ознакою місця проживання до 2022 року на основі даних Державної служби статистики України.

Методи та інструментарій.

Злиття ідентичності. Існують різні підходи до вимірювання концепту злиття ідентичності, основні з них це вербальна шкала та шкала у форматі зображення (pictorial). В рамках даного дослідження використовувалася вербальна шкала для вимірювання злиття ідентичності, яка була розроблена В. Свонном та колегами (Gómez et al., 2011). Оригінальна методика була перекладена українською мовою з дотриманням процедури подвійного перекладу. Внутрішня надійність шкали в даному дослідженні виявилася високою (Альфа Кронбаха = 0,92).

Індивідуальні цінності (Ш. Шварц). Для вимірювання ціннісних пріоритетів було використано методику PVQ-21 (Schwartz, 2003). Опитувальник оцінює 10 базових індивідуальних цінностей. Для корекції індивідуального стилю відповіді та підходу до використання шкали, була проведена процедура центрування балів. Надійність шкал була перевірена за допомогою коефіцієнта альфа Кронбаха. Для більшості цінностей показники варіювалися від 0,53 до 0,69, що є прийнятним для шкал із двох пунктів. Найбільшу надійність продемонстрували шкали Досягнення (Альфа Кронбаха = 0,69), Гедонізму (Альфа Кронбаха = 0,66) та Доброзичливості (Альфа Кронбаха =

0,63). Шкала Традиції продемонструвала низьку внутрішню узгодженість (Альфа Кронбаха = 0,21), що враховувалося при подальшій інтерпретації результатів.

Статистичний аналіз

Обробка даних здійснювалася в пакеті IBM SPSS Statistics 26. Валідизація інструментарію проводилася за допомогою експлораторного факторного аналізу (EFA). Для перевірки гіпотез щодо відмінностей між групами використано однофакторний дисперсійний аналіз (ANOVA) із застосуванням критерію Тьюкі.

Результати дослідження.

Валідизація шкали злиття ідентичності в Україні.

Перший етап дослідження полягає у перевірці придатності вербальної шкали злиття ідентичності (Gómez et al., 2011) для використання в українському контексті під час повномасштабного вторгнення. Як було зазначено вище, концепт злиття ідентичності претендує на вимірювання більш глибокого зв'язку індивіда, ніж класична ідентифікація, тому важливо було визначити чи розрізняються населенням України ці два конструкти як окремі психологічні явища.

Перед проведенням факторного аналізу були проведені попередні тести, які підтвердили придатність даних для подальшої факторизації: коефіцієнт Кайзера-Мейєра-Олкіна (КМО) склав 0,960, а критерій сферичності Бартлетта є статистично значущим ($\chi^2 = 7770,52$, $df = 78$, $p < 0,001$).

Для перевірки конструктивної валідності був застосований експлораторний факторний аналіз (EFA) методом виділення головних факторів із застосуванням косокутного обертання (Promax). До процедури були додані як пункти шкали злиття ідентичності (7 пунктів), так і ідентифікації (6 пунктів). Було виявлено, що обидва конструкти є сильно пов'язаними, але результати аналізу підтвердили їхню змістовну відмінність. Була виділена двофакторна модель, яка сукупно пояснює 58,9% дисперсії. Пункти шкал обох конструктів продемонстрували навантаження на два окремі фактори (табл.1), що підтверджує самостійний характер злиття ідентичності як глибшого рівня зв'язку людини з країною, який суттєво відрізняється від звичайної соціальної ідентифікації.

Перший фактор об'єднав усі теоретично передбачені пункти шкали В. Свонна з навантаженнями від 0,51 до 0,81. Варто зазначити, що один з пунктів шкали ідентифікації («Успіхи моєї країни – це мої особисті успіхи») мав більше навантаження на фактор 1. Це може бути важливим свідченням того, що під час війни сприйняття успіху держави трансформується з групового досягнення в елемент особистого відчуття гордості.

Другий фактор включив в себе інші п'ять пунктів класичної шкали соціальної ідентифікації, які стосувалися когнітивної та емоційної реакції на зовнішню оцінку групи. Факторні навантаження пунктів для цього фактору склали від 0,48 до 0,80.

Табл. 1.

Матриця паттернів результатів факторного аналізу

	Фактор	
	1	2
Identity_fusion. Я сильний(-а) завдяки своїй країні.	,814	
Identity_fusion. Я зроблю для своєї країни більше, ніж будь-хто інший з членів цієї групи.	,743	
Identity_fusion. Я роблю свою країну сильною.	,735	
Identity_fusion. Моя країна - це я.	,632	
Identification. Успіхи моєї країни - це мої особисті успіхи.	,611	
Identity_fusion. Я - одне ціле зі своєю країною	,555	
Identity_fusion. Я відчуваю, що повністю належу своїй країні	,546	
Identity_fusion. Я маю глибокий емоційний зв'язок зі своєю країною	,516	
Identification. Коли хтось хвалить мою країну, я сприймаю це як особистий комплімент.		,801
Identification. Коли хтось критикує мою країну, я сприймаю це як особисту образу.		,798
Identification. Мені дуже цікаво, що громадяни інших країн думають про мою країну.		,645
Identification. Коли я говорю про свою країну, я зазвичай кажу "ми", а не "вони".		,562
Identification. Якщо в медіа з'являється критична публікація про мою країну, я відчуваю сором.		,487

Окрім цього, внутрішня узгодженість шкали злиття ідентичності продемонструвала високий рівень надійності – коефіцієнт Альфа Кронбаха склав 0,922.

Отже, розрізнення процедурою факторного аналізу пунктів шкали по двом різним факторам підтверджує дискримінантну валідність шкали злиття ідентичності в Україні (гіпотеза H1 підтверджена). Це дозволяє використовувати дану шкалу для подальшого аналізу структури злиття ідентичності в Україні та дослідження зв'язку з індивідуальними чинниками.

Рівень злиття ідентичності в Україні.

На базі інтегрального індексу злиття ідентичності ($M=4,38$; $SD=1,65$) було проведено групування респондентів за їхнім рівнем зв'язку з країною в умовах воєнного часу. Була створена трирівнева сегментація, яка передбачила виділення 3-х сегментів на основі середнього значення індексу. В. Свонн виділяє окрему групу, повністю злиті особи (fused individuals). В межах даної шкали респонденти, які продемонстрували показники, близькі до максимальних (6 і вище), за більшістю пунктів шкали,

були віднесені до цієї групи. Ця група склала 21%, це респонденти, для яких межа між «власним я» та країною зникає. Другу групу становлять респонденти, які перебувають «на межі» злиття – 29%. Для таких респондентів показник індексу є вищим за середнім, але все ж не максимальним. Відповідно, рівно половина опитаних (50%) виявляють високий рівень злиття ідентичності, що є високим показником. Інші 50% респондентів були класифіковані як «незлиті».

Наступним кроком була проведена перевірка ключових соціально-демографічних відмінностей (табл. 2). Статистично значущих відмінностей у рівні злиття між населенням різних регіонів виявлено не було. Окрім цього, рівень злиття ідентичності не залежить від статі респондента та від типу населеного пункту, в якому проживає респондент. Єдиний демографічний чинник, який продемонстрував статистичну значущість – це вік ($\chi^2 = 48,72$; $p < 0,001$). Старша вікова група (56-70 років) становить найбільшу частку в ядрі злиття (38,6%), в той час як серед незлитих частка цієї вікової групи найменша (19,2%). Молодь (18-34 роки), навпаки, частіше в категорії респондентів з нижчим рівнем злиття.

Табл. 2.

Результати перевірки соціально-демографічних відмінностей за рівнем злиття ідентичності

Соціально-демографічна характеристика	χ^2	Значущість	Висновок
Стать	3,65	0,162	Відмінності відсутні
Вік	48,72	<0,001	Є значущий зв'язок
Регіон проживання	9,01	0,531	Відмінності відсутні
Тип населеного пункту	8,00	0,434	Відмінності відсутні

Індивідуальні цінності та злиття ідентичності.

Останнім етапом аналізу стала перевірка відмінностей у ціннісних профілях респондентів, які демонструють різний рівень злиття ідентичності. Для перевірки було використано однофакторний дисперсійний аналіз (ANOVA). Також був використаний критерій Тьюкі (Tukey HSD) із метою попарного порівняння трьох визначених груп (злиті, на межі та незлиті).

Результати ANOVA (табл. 3) підтвердили наявність відмінностей для 5 з 10 базових цінностей за Ш. Шварцом. Значущість була зафіксована для цінностей Гедонізму ($F = 6,90$; $p = 0,001$), Доброзичливості ($F = 6,22$; $p = 0,002$) та Влади ($F = 5,58$; $p = 0,004$). Також значущі відмінності виявлено для Конформізму ($F = 4,89$; $p = 0,008$) та Універсалізму ($F = 4,24$; $p = 0,015$). Цінності Самостійності, Безпеки, Традиції, Стимуляції та Досягнення статистично значущих відмінностей між групами не продемонстрували.

Далі був уточнений характер відмінностей (табл. 3). По цінностям блоку орієнтації на інших було виявлено зростання середніх при сильнішому рівні

злиття ідентичності. Для цінності Доброзичливості значущі відмінності спостерігаються між групою «Незлитих» та респондентами «На межі» (різниця середніх = $-0,18$, $p = 0,007$), а також між «Незлитими» та «Злитими» (різниця середніх = $-0,18$, $p = 0,004$). Для Універсалізму значуща відмінність зафіксована лише між «Незлитими» та «Злитими» (різниця середніх = $-0,16$, $p = 0,018$). У блоці «Збереження» значущі зміни виявлено для Конформізму: показники «Злитих» є вищими за показники «Незлитих» на рівні значущості $p = 0,005$. Показник цінності Безпеки демонструє нелінійну тенденцію: зростання у групі «На межі» ($0,75$) порівняно з «Незлитими» ($0,69$) та зниження у «Злитих» ($0,63$). Однак, ця тенденція не досягає рівня статистичної значущості в межах ANOVA. У блоці «Орієнтації на себе» спостерігається зниження показників. Цінність Влади значущо нижча у респондентів «На межі» та «Ядра» порівняно з «Незлитими». Гедонізм також демонструє значуще зниження у «Ядра» порівняно з «Незлитими».

Табл.3.

Показники індивідуальних цінностей у групах із різним рівнем злиття ідентичності

Цінність (центрована)	Незлиті	На межі	Ядро	F	p
Доброзичливість	0,14	0,32	0,32	6,22	0,002
Конформізм	-0,26	-0,13	-0,02	4,89	0,008
Універсалізм	0,5	0,6	0,66	4,24	0,015
Гедонізм	-0,21	-0,41	-0,47	6,9	0,001
Влада	-0,52	-0,72	-0,71	5,58	0,004
Безпека	0,69	0,75	0,63	1,05	0,351
Самостійність	0,35	0,3	0,25	0,99	0,371

Висновки.

Результати цього дослідження надають краще розуміння механізмів соціальної консолідації населення України під час екзистенційної загрози. Факторний аналіз (EFA) підтвердив дискримінантну валідність шкали злиття ідентичності і продемонстрував наявність відмінності від класичної соціальної ідентифікації також і в Україні. Особливістю українського контексту стало те, що пункт «Успіхи моєї країни – це мої особисті успіхи», який зазвичай є частиною соціальної ідентифікації, перейшов до фактору злиття ідентичності. Це може бути пояснено тим, що в умовах війни сприйняття перемог та успіхів країни трансформується з звичайного групового досягнення в елемент відчуття індивідуального зв'язку з цими успіхами.

В межах дослідження була проаналізована структура та характер злиття ідентичності в Україні. Було визначено, що частка повністю злитих осіб складала 21%, а частка тих, хто знаходиться на межі злиття була 29%. Сукупний показник у 50% є високим

показником для макрогрупового рівня злиття і вказує на масовий характер трансформації ідентичності під час війни. Окрім цього, аналіз соціодемографічного профілю дозволяє висунути тезу про універсальність природи злиття ідентичності. Статистично значущі відмінності за такими характеристиками як стать, регіон проживання та тип населеного пункту виявлені не були, що дозволяє припустити, що воєнний фактор став об'єднуючим в цьому контексті. Єдина значуща відмінність була виявлена за характеристикою віку. Старша вікова група (56-70 років) демонструвала вищу схильність до злиття, на відміну від молоді. Це можна пояснити як і специфічними особливостями ціннісного портрету цієї вікової групи, особливістю життєвого етапу та формуванням національної ідентичності протягом життєвого шляху.

Зв'язок концепту злиття ідентичності з індивідуальними цінностями (які були виміряні за підходом Ш. Шварца) дозволив краще зрозуміти ціннісний профіль консолідованого ядра. Важливо

те, що злиття ідентичності базується на цінностях Доброзичливості та Універсалізму. Це свідчить про те, що українська консолідація має гуманістичний базис – її фундаментом є цінності орієнтації на інших. Окрім цього, серед «злитих» осіб спостерігаються нижчі показники по цінностям Влади та Гедонізму. Знову ж таки відмова від особистих амбіцій та комфорту відбувається на користь колективної мети. Важливо зазначити, що цінність безпеки має нелінійний характер. Хоча для групи «на межі» важливість цінності безпеки зростає, для «ядра» (повністю злитих осіб) цей показник знижується.

Потенційним поясненням є модель «відданого актора» за С. Атраном – при високому рівні злиття, людина перестає шукати безпеку, вона сама стає ресурсом для її забезпечення.

Дане дослідження дозволило виявити, що під час повномасштабного вторгнення українське суспільство демонструє високі рівні прояву злиття особистої ідентичності з країною. Злиття ідентичності не має суттєвої демографічної відмінності, а також базується на просоціальних цінностях. Виявлені тенденції надають краще розуміння феномену української стійкості.

REFERENCES

- Bautista, H., Fregenal, S., Vázquez, A., Gómez, Á., & Martínez Díaz, M. V. (2025). Shared dysphoric experiences activate identity fusion, but not forever. *British Journal of Social Psychology*, 65(1), e70026. <https://doi.org/10.1111/bjso.70026>
- Buhrmester, M. D., Zeitlyn, D., & Whitehouse, H. (2022). Ritual, fusion, and conflict: The roots of agro-pastoral violence in rural Cameroon. *Group Processes & Intergroup Relations*, 25(1), 298–311. <https://doi.org/10.1177/1368430220959705>
- Fredman, L. A., Bastian, B., & Swann, W. B. (2017). God or Country? Fusion With Judaism Predicts Desire for Retaliation Following Palestinian Stabbing Intifada. *Social Psychological and Personality Science*, 8(8), 882–887. <https://doi.org/10.1177/1948550617693059>
- Gómez, Á., Brooks, M. L., Buhrmester, M. D., Vázquez, A., Jetten, J., & Swann, W. B. (2011). On the nature of identity fusion: Insights into the construct and a new measure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(5), 918–933. <https://doi.org/10.1037/a0022642>
- Gómez, Á., Vázquez, A., & Atran, S. (2023). Transcultural pathways to the will to fight. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 120(24), e2303614120. <https://doi.org/10.1073/pnas.2303614120>
- Klein, J. W., & Bastian, B. (2023). The Fusion-Secure Base Hypothesis. *Personality and Social Psychology Review*, 27(2), 107–127. <https://doi.org/10.1177/10888683221100883>
- Martel, F. A., Buhrmester, M., Gómez, A., Vázquez, A., & Swann, W. B. (2021). Why True Believers Make the Ultimate Sacrifice: Sacred Values, Moral Convictions, or Identity Fusion? *Frontiers in Psychology*, 12, 779120. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.779120>
- Newson, M. (2019). Football, fan violence, and identity fusion. *International Review for the Sociology of Sport*, 54(4), 431–444. <https://doi.org/10.1177/1012690217731293>
- Schwartz, S. H. (2003). *A proposal for measuring value orientations across nations*.
- Swann, W. B., & Buhrmester, M. D. (2015). Identity Fusion. *Current Directions in Psychological Science*, 24(1), 52–57. <https://doi.org/10.1177/0963721414551363>
- Swann, W. B., Gómez, Á., Huici, C., Morales, J. F., & Hixon, J. G. (2010). Identity fusion and self-sacrifice: Arousal as a catalyst of pro-group fighting, dying, and helping behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(5), 824–841. <https://doi.org/10.1037/a0020014>
- Swann, W., Klein, J., & Gómez, A. (2024). Comprehensive identity fusion theory (CIFT): New insights and a revised theory. B *Advances in Experimental Social Psychology* (Вип. 70, с. 275–332). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/bs.aesp.2024.03.003>
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. B *The social psychology of intergroup relations* (с. 33–37).
- Turner, J. C. (1988). *Rediscovering the social group: A self-categorization theory* (1. publ. in paperback). Blackwell.
- Whitehouse, H., McQuinn, B., Buhrmester, M., & Swann, W. B. (2014). Brothers in arms: Libyan revolutionaries bond like family. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(50), 17783–17785. <https://doi.org/10.1073/pnas.1416284111>